

Till

Regeringen – Finansdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Hållbar samhällsorganisation med utvecklingskraft SOU 2007:10 [Dnr: Fi2007/1536]

Regionförbundet Örebro län lämnar följande synpunkter på rubricerad utredning:

Den svenska samhällsorganisationen har under en längre tid utsatts för allt större påfrestningar. Detta bottnar till stor del i skeenden utanför våra egna gränser, exempelvis globaliseringen, de växande miljöproblemen och hotet om förändringar i klimatet i kombination med nya förutsättningar på hemmaplan, exempelvis en allt äldre befolkning. Den övergripande frågan har därför kommit att handla om hur vi kan ställa om till ett hållbart samhälle på alla områden

För att möta dessa utmaningar har Ansvarskommittén under fem år haft i uppdrag att utreda den svenska samhällsorganisationen i syfte att finna en mer hållbar samhällsstruktur med ett perspektiv till år 2020 och bortom. Regionförbundet Örebro län (RFÖ) anser att kommittén i sin utredning också är trovärdig då man tar ett samlat grepp om hela systemets bakomliggande förutsättningar. Kommittén har på allvar försökt se de långsiktiga effekterna genom att gå på tvärs över sektorgränser och politikområden i syfte att finna förslag som stärker just en hållbar utveckling.

RFÖ ställer sig bakom denna ansats och är övertygad om att kommitténs ambitionsnivå och riktning ligger i linje med vad som krävs för att uppnå en hållbar samhällsorganisation.

RFÖ vill också i sammanhanget poängtera att förbundet har ett tillväxtperspektiv i sitt svar. Förbundet ser de kommande regionkommunerna som en jämställd part till primärkommunerna. RFÖ utgår också i sitt svar ifrån tvånivåsystemet och ett starkt kommunalt självstyre.

RFÖ väljer att särskilt lyfta fram följande synpunkter, vid sidan av de svar som ges i den av finansdepartementet konstruerade svarsblanketten.

1. Något måste ske när det gäller samhällets organisation på regional nivå.

Kommuner och landsting måste ta sitt ansvar för att åstadkomma bra lösningar, men det är ytterst regering och riksdag som är ansvariga för att hela landet får en organisation som leder till en väl fungerande offentlig förvaltning på alla nivåer. I dag råder en stor osäkerhet inom politiken om regionernas framtid. Samtidigt drar kommittén slutsatsen att hela den statliga och kommunala samhällsorganisationen, inklusive regeringskansliet, är i behov av en genomgripande reform.

RFÖ ställer sig här bakom kommitténs analys och hävdar att regeringen, oavsett hur man väljer att ställa sig till Ansvarskommitténs förslag, måste göra något som förändrar förutsättningarna på den regionala nivån. Status quo eller att avvakta utgör inget alternativ.

RFÖ föreslår därför att regeringen klart redovisar hur man tänker agera och vilka följeffekter man förväntar sig i varje fråga där man väljer att frånga kommitténs förslag.

2. Oacceptabelt med ojämlika villkor

De nuvarande försöksregionerna, Västra Götaland och Skåne, har i dag ett större ansvar för sin regionala utvecklingspolitik än vad övriga regioner i landet har. I kommitténs betänkande föreslås att alla delar i landet skulle kunna ges denna möjlighet. Skillnaderna i ansvarsfördelning mellan de nuvarande försöksregionerna och övriga regioner/landsting måste elimineras. Dessa ojämlika förutsättningar är både ohållbara och oacceptabla, både utifrån ett statligt fördelningspolitiskt perspektiv och ett regionalt välfärds- och tillväxtperspektiv.

RFÖ har under sommaren uppfattat signaler från regeringen om att man kan tänka sig att permanenta försöksregionernas mandat samtidigt som övriga regioner inte ges något löfte om liknande möjligheter.

RFÖ anser att övriga regioner som önskar bli regionkommuner ska erbjudas möjligheten att gå in under samma ansvar som de nuvarande försöksregionerna. Regeringen bör då tydligt deklarerat under vilka förutsättningar en regionkommun kan axla detta ansvar. En asymmetrisk struktur skulle innebära att regionerna ges olika möjligheter att driva en regional utvecklingspolitik, dels att staten får svårare att bedriva en effektiv dialog med regionerna, eftersom statens roll kommer att vara olika i förhållande till olika regioner.

RFÖ ställer sig bakom kommitténs förslag om att alla regioner skall ges minst samma möjligheter som Västra Götalandsregionen respektive Region Skåne har i dag.

3. Funktionella regioner måste ges förutsättningar att växa och utvecklas oavsett var de administrativa gränserna slutligen sätts.

Örebro län med sina 12 kommuner ligger geografiskt sett centralt i Sverige. Det är därför ingen slump att bland annat Örebro och Hallsberg valt att satsa på att bli ett logistikcentrum i den tyngre divisionen.

Sett utifrån ett större regionalt perspektiv är länet en del av flera större framväxande samarbetsområden. Örebro län ingår i en komplex geografi utifrån samverkansbehov. Det speglas också i de förslag till ny regionkommunsindelning som kommittén själva låtit utarbeta. Örebroregionen är ett av de områden i Sverige som inte entydigt kan inplaceras i en geografisk struktur.

Länet präglas av en rad samarbeten mellan länets kommuner och kommuner i angränsande län/regioner. Samma sak gäller Örebro läns landsting och landstingen i de kringliggande länen. Gemensamt är att dessa samarbeten anses viktiga och värda att utveckla.

Oavsett hur man nu formar nya **administrativa** regioner är det endast ett som är säkert – de kommer i morgon inte att sammanfalla med de **funktionella** regioner som hela tiden förändras och är olika beroende på vilket samhällsområde som avses.

RFÖ vill poängtera att funktionella samarbeten också kan se olika ut beroende av vilka sakfrågor det handlar om och kan variera över tiden. Det vardagliga och naturliga funktionella samarbetet kommer inte att upphöra vid de nya gränserna för regionkommunerna, utan måste ha möjlighet att utvecklas vidare i samarbeten över större områden.

RFÖ föreslår därför en översyn av alla regler, lagar och förordningar etc. som styr och påverkar de geografiska gränsernas karaktär. Nuvarande länsgränser har i dag prägel av gränsposteringar som i många fall förhindrar gränsöverskridande samverkan. Detta är i längden ohållbart och hämmar tillväxten.

4. *Låt inte regionkommunernas nya geografi styras av statistiska trendframskrivningar av arbetsmarknadsregionernas utseende år 2030.*

I betänkandet föreslås sex kriterier för de nya regionkommunernas gränser. Ett kriterium är arbetsmarknadsregionerna så som de beräknas se ut år 2030. De utgör enligt kommittén de naturliga byggstenarna i en ny indelning och bör inte delas om inte mycket starka skäl föreligger.

Det är ett faktum att de enda arbetsmarknadsregioner vi känner till är de som finns i dag. Alla andra arbetsmarknadsregioner är antingen historia eller statistiskt framräknade och uppskattade geografiska områden i framtiden.

Utifrån de metoder som används är säkert den underlagsrapport som Nutek tagit fram korrekt. Men den bygger på en statistisk trendframskrivning som inte beaktar politiska beslut, näringslivsetableringar eller andra åtgärder som i dag inte kan förutses.

Det är t ex ett faktum att större infrastrukturella investeringar fullständigt kastat omkull tidigare prognoser som rör arbetspendling och boendemönster etc. Ett bra exempel är utvecklingen av Eskilstuna kommun i och med investeringen i Svealandsbanan och motorvägen till/från Stockholm.

RFÖ bejakar regionförstoring som en viktig faktor för hållbar tillväxt. Förbundet anser också att arbetsmarknadsregionerna kan utgöra **en** naturlig byggsten i en kommande region- och länsindelning, men att framräknade prognoser inte får bli styrande.

RFÖ föreslår därför att kommungränserna bör få en större tyngd än framräknade arbetsmarknadsregioner i de fall dragningen av de nya regionkommunernas gränser inte är självklar.

5. En regionreform med direktvalt parlament är en förstärkning av demokratin inom både välfärds- och tillväxtpolitiken.

Färre indirekt valda organ klarar större uppdrag och ger tydlighet gentemot medborgarna. Ansvarskommittén har tydligt markerat att man försökt ha medborgarnas väl i fokus, både i sin analys och i sina slutsatser. Medborgarperspektivet speglas i betänkandet utifrån två sidor; dels som konsument av samhällets välfärdstjänster, dels som demokrat och aktivt delaktig i samhällets utveckling.

RFÖ anser att båda dessa perspektiv är viktiga och självklara utgångspunkter för en samhällsreform av den omfattning som betänkande innefattar.

RFÖ vill därför poängtera att den nuvarande regionala strukturen, med undantag för de två försöksregionerna, lämnar en hel del övrigt att önska vad gäller det demokratiska inflytande över såväl hälso- och sjukvårdens långsiktiga utveckling som den regionala tillväxtpolitiken. Det är ett faktum att varken enskilda kommuner eller staten ensam mäktar driva de regionala utvecklingsfrågorna. De kommunala samverkansorgan som har etablerats saknar den handlingsfrihet som ett direktvalt regionalt parlament har.

RFÖ föreslår, i likhet med kommittén, samt utifrån dokumenterade erfarenheter från Västra Götalandsregionen¹, att de nya regionkommunerna med direktvalda parlament förverkligas i hela Sverige. Detta är ett sätt att stärka medborgarnas inflytande över den samlade hälso- och sjukvårdspolitiken respektive tillväxtpolitiken.

RFÖ föreslår också att reformen inte tillåts pågå till år 2014 då det är RFÖ:s bedömning att lokala och regionala aktörer inte reder ut en sådan långdragen process. Risken skulle dessutom vara uppenbar att skillnaderna mellan regioner som tar för sig respektive regioner som inte förmår fatta beslut kraftigt inverkar på den regionala utvecklingen i hela landet och därmed på den nationella tillväxten. Vissa drar iväg samtidigt som andra hamnar på efterkälken. Likaså kan statens förmåga att styra regioner med ojämlika förutsättningar under så lång tid påverka regionernas utvecklingsmöjligheter negativt.

RFÖ vill slutligen poängtera vikten av att det kommunala självstyret stärks i sin konstitution om den kommunala och statliga nivån ska hitta ett fruktbart samarbete på sikt. Likaså är det oerhört viktigt att den civila sektorns framtida inflytande i en kommande regionkommun uppmärksammas om den lokala vitaliteten ska kunna tas tillvara. Slutligen vill RFÖ hänvisa till de goda erfarenheter kring den lokala och regionala demokratin utveckling i Västra Götalandsregionen som bland annat SOM-Institutet vid Göteborgs Universitet dokumenterat.

---

¹ Se SOM Institutets sammanställning för 2005, utgiven år 2007, över utvecklingen i Västra Götalandsregionen

6. Delar av arbetsmarknadspolitiken respektive infrastrukturen bör omgäende bli en del av de nya uppgifterna för regionkommunerna.

Varje regionkommun ska enligt betänkandet få ansvaret för en rad politikområden på regional nivå för att kunna bedriva en effektiv samhällsservice, en ändamålsenlig statlig regional förvaltning och för att skapa nödvändig utveckling i hela regionen. Utöver detta grundläggande paket av ansvarsområden föreslår kommittén att regionkommunernas verktygslåda ska kunna utökas inom den regionala utvecklingspolitiken givet att rätt förutsättningar finns.

RFÖ anser att regionkommunerna redan initialt bör erbjudas möjligheten att lyfta in denna utökade verktygslåda med fler politikområden. Skälet är att dessa politikområden redan utgör konkreta önskemål från landets båda nuvarande försöksregioner. Behovet finns med andra ord redan nu.

RFÖ föreslår därför att frågan om regionkommunernas lämplighet för en utökad verktygslåda utreds omgäende. Syftet är att nybildade regionkommuner på en gång ska kunna ta ställning till och eventuellt arbeta för att uppfylla de krav som kan tänkas vara kopplade till detta utökade uppdrag. Här utgör de nya regionkommunernas delaktighet i utformningen och aktiviteterna inom de strukturella delarna av arbetsmarknadspolitiken respektive möjligheten att förfoga över beslut om investeringar i den regionala infrastrukturen de två viktigaste områdena.

7. I betänkandet saknas en analys av hälso- och sjukvårdens betydelse för den regionala tillväxten.

I betänkandet saknas en analys av hur den offentliga sektorn och välfärdspolitiken, i synnerhet hälso- och sjukvården, bidrar till regional utveckling. Betänkandet hade tjänat på att lyfta in en sådan analys när man argumenterar för och ger ramarna till nya regionkommuner. Ansvarskommittén hävdar att den regionala nivån bör reformeras utifrån en rad olika skäl. De landar i ett förslag om nya regionkommuner som framförallt ska ta ett övergripande regionalt ansvar för utvecklingen av välfärden respektive tillväxten. Kritiken riktas mot stuprörspolitiken. Trots detta väljer kommittén att presentera en analys av välfärdens respektive tillväxtens förutsättningar med samma stuprörskaraktär.

RFÖ anser att kommittén hade tjänat på att tydligare koppla samman perspektiven i sin analys. Trots att kommittén betonar bredd och flera sektorer samverkan för det regionala utvecklingsarbetet framgår inte hälso- och sjukvårdens betydelse för det regionala utvecklingsarbetet.

RFÖ vill därför framhålla att hälso- och sjukvården utgör en viktig grundbult i det regionala utvecklingsarbetet. Den spelar en stor roll för en regions tillväxt, dels genom att vara en stor arbetsgivare, dels i sin roll som välfärdsproducent och kunskapsintensiv organisation med forskning och utveckling i centrum.²

---

² Se t.ex. Ur hälso- och sjukvård kommer hälsosam tillväxt, EuroFutures, oktober 2006, som belyser erfarenheter från Region Skåne

RFÖ anser också att en reformering av såväl den regionala som den statliga nivån är fullständigt nödvändig om staten och kommunerna ska kunna utveckla den tillit som utgör en nödvändig förutsättning i det samråd som kommittén föreslår ska inrättas mellan nivåerna. Uteblir någon reform riskerar även effektiviteten i den normstyrning och den kunskapsbildning som föreslås, att undergrävas.

RFÖ föreslår därför att regeringskansliet, i Ansvarskommitténs anda, utreder möjligheten att omstrukturera sin egen verksamhet och inte bara sina utomstående verk och myndigheter, från en förvaltningsorganisation till en utvecklingsorganisation. Syftet är att bli bättre rustad att kunna möta de nya regionkommunernas behov men också de förändringar som medlemskapet i EU för med sig.

8. *Kommitténs förslag om en övre gräns om cirka två miljoner invånare i varje regionkommun är väl avvägd.*

En effektiv statlig styrning kräver enligt kommittén att de statliga verken och myndigheterna och de nya regionkommunernas geografi sammanfaller så långt detta är möjligt. Storleken på en regionkommun bör enligt kommittén inte överskrida två miljoner invånare.

RFÖ håller med kommittén om vikten av att de statliga myndigheternas gränser bör sammanfalla med regionkommunernas. De överlappningar och skillnader som nu finns visar med all önskvärd tydlighet vilka svårigheter staten har med att dels styra sina egna verk, dels föra en effektiv dialog med regionerna om utvecklingspolitiken.

RFÖ anser även att kommittén har en poäng i att begränsa de nya regionkommunernas storlek utifrån samma logik som ovan, nämligen statens möjlighet att bedriva en effektiv dialog på likvärdiga villkor med regioner i olika delar av landet. Sex till nio regionkommuner/län med en till två miljoner invånare kommer att radikalt förändra framför allt regeringskansliets förmåga att agera gentemot myndigheter och länsstyrelser. Dagens asymmetriska organisation ersätts med en som är styrbar och kommunicerbar. RFÖ föreslår att regeringen följer kommitténs förslag i dessa avseenden.

RFÖ vill även poängtera att en övre gräns om 2 miljoner invånare är att föredra. En sådan gräns sätter inga hinder för en funktionell region som exempelvis Stockholm - Mälardalen om de administrativa gränserna utformas enligt ovan. Istället sätts fokus på den primära frågeställningen om en effektiv offentlig administration som är någorlunda likvärdig och därmed lättare att hantera utifrån statens perspektiv.

9. *Synpunkter på vissa förslag och bedömningar enligt frågeställningar i
regeringskansliets blankett*

Staten och den kommunala sektorn

1. Den statliga styrningen av den kommunala nivån bör inriktas mot normering. Användningen av andra styrformer bör begränsas (avsnitt 3.2, 4.1).

Tillstyrker huvudsakligen

Avstyrker

Kommentar:

2. Myndigheternas allmänna råd bör utmönstras (avsnitt 3.2).

Tillstyrker huvudsakligen

Avstyrker

Kommentar:

3. Regeringen skall utforma en ordning för regelbundet återkommande samråd mellan staten och den kommunala sektorn (avsnitt 3.3).

Tillstyrker huvudsakligen

Avstyrker

Kommentar:

Samrådet bör regleras i lag.

4. Samrådet mellan staten och den kommunala sektorn bör regleras i förordning (avsnitt 3.3).

Tillstyrker huvudsakligen
huvudsakligen

Avstyrker

Kommentar:

Samrådet bör regleras i lag. Ingenting i kommitténs utredning utesluter denna möjlighet. Nackdelen med att reglera samrådet enbart i förordning är att det med ett enkelt penndrag kan ändras av regeringen.

Hälso- och sjukvården

5. Socialstyrelsen får i uppdrag att samordna arbetet med kunskapsutveckling och kunskapsförmedling på nationell nivå (avsnitt 4.1).

RFÖ hänvisar till remissvar från Örebro läns landsting

6. Regionala kunskapscentrum skapas för kunskapsbildning och kunskapsutveckling på regional nivå (avsnitt 4.1).

RFÖ hänvisar till remissvar från Örebro läns landsting

7. Bestämmelser i hälso- och sjukvårdslagstiftningen som har betydelse för patientens ställning samlas i en ny patientlag (avsnitt 4.2).

RFÖ hänvisar till remissvar från Örebro läns landsting

8. Medborgarna skall kunna välja andra läkare än läkare med specialistkompetens inom allmänmedicin som fast läkarkontakt (avsnitt 4.2).

RFÖ-hänvisar till remissvar från Örebro läns landsting

Regional utveckling

9. I varje län får en regionkommun (ersätter landstingen i nybildade större län, se kap.8) ett sammanhållet regionalt utvecklingsuppdrag, reglerat i en särskild lag om regionalt utvecklingsarbete (avsnitt 5.2).

Tillstyrker huvudsakligen

Avstyrker

Kommentar:

Kommunernas roll och vikten av dialog och samspel mellan kommun och region måste uppmärksammas i den fortsatta processen. Det är avgörande för det regionala utvecklingsarbetets framgång att denna dialog utvecklas.

Ytterligare en förutsättning för att utvecklingsplaneringen skall bli framgångsrik är att den involverar andra aktörer i respektive region. Det kan vara företag, organisationer, politiska partier och enskilda medborgare eller grupper av medborgare. Det är i det sammanhanget av betydelse att dessa aktörer inser hur rollfördelningen mellan skilda offentliga organ är och vilken uppgift som regionkommunerna har. För att underlätta en sådan förståelse föreslår Ansvarskommittén att det direktvalda regionala organet skall få beteckningen ”regionkommun”.

Av samma skäl bör titeln på chefstjänstemannen vid länsstyrelsen ändras. ”Landshövding” bör ersättas med en annan titel (generaldirektör eller motsvarande) som tydligt anger att länsstyrelsen har ett renodlat myndighetsuppdrag och att rollen och mandatet för dess chef därmed förändrats.

10. De statliga uppgifter och resurser som samverkansorganen förvaltat överförs till regionkommunerna. Också de uppgifter och resurser som samverkansorganen övertagit från landstingen överförs till regionkommunerna (avsnitt 5.2).

Tillstyrker huvudsakligen

Avstyrker

Kommentar:

Vad gäller hanteringen av EU:s sammanhållningspolitik bör en överföring av uppgifter som rör beredning, prioritering och beslut ske under innevarande strukturfondsperiod.

Följande områden bör snarast utredas med syfte att bidra till ett förstärkt regionalt utvecklingsuppdrag:

Arbetsmarknadspolitik – delar av arbetsmarknadspolitiken som gränsar till kompetensförsörjning samt projektmedel av mer näringspolitisk karaktär.

Landsbygdspolitik – den särskilda jordbrukspolitiken övergår successivt till mer generella insatser för att stödja landsbygdens utveckling samt näringspolitik. Landsbygdsfrågorna bör integreras på ett bättre sätt i den regionala utvecklingspolitiken. Statliga medel för landsbygdens utveckling bör hanteras av regionkommunerna.

Transportinfrastrukturpolitik – genom att vidga möjligheterna för ökat regionalt inflytande och genom att tillskapa ett relevant finansiellt utrymme för eventuell medfinansiering bör en större möjlighet till regional påverkan i frågorna kunna åstadkommas.

Övriga delar som bör utredas i syfte att undersöka områden som berör för kommuner gemensamma intressen men som kan behöva planeringsunderlag ur ett regionalt perspektiv:

- planering av infrastruktur för elektronisk överföring
- planering av energiförsörjning

För samtliga de frågor, ansvarsområden och projekt som överförs från länsstyrelsen, förutsätter RFÖ att också motsvarande resurser följer med.

11. Som en del av det regionala utvecklingsprogrammet (RUP) skall regionkommunerna ange geografiska regionintressen, ett icke juridiskt bindande regionplaneinstrument (avsnitt 5.2).

Tillstyrker huvudsakligen

Avstyrker

Kommentar:

RFÖ vill särskilt betona att primärkommunerna har en egen och viktig roll i det regionala utvecklingsarbetet, som behöver förtydligas ytterligare. Förbundet vill i likhet med kommittén också framhålla vikten av att regionkommunerna tillsammans med primärkommunerna hittar väl fungerande arbetssätt och relationer för att kunna nå resultat i det regionala utvecklingsarbetet.

12. Det skall i plan- och bygglagen (1987:10) anges att de kommunala översiktsplanerna skall innehålla ett avsnitt som redovisar hur regionintressena beaktats (avsnitt 5.2).

Tillstyrker huvudsakligen

Avstyrker

Kommentar:

13. Det nuvarande länsanslaget ersätts av ett regionalt utvecklingsanslag, som i sin helhet disponeras av respektive regionkommun (avsnitt 5.2).

Tillstyrker huvudsakligen

Avstyrker

Kommentar:

14. Regionkommunerna får i uppgift att sköta den del av naturvården som har närmast anknytning till regional utveckling, med fokus på rumslig planering och friluftsliv, skötsel av naturreservat och annat fältarbete (avsnitt 5.2).

Tillstyrker huvudsakligen

Avstyrker

Kommentar:

RFÖ förutsätter att motsvarande resurser följer med frågorna från länsstyrelsen

15. Regionkommunerna övertar från länsstyrelsen uppgiften att regionalt anpassa, konkretisera och verka för de nationella miljökvalitetsmålen (avsnitt 5.2).

Tillstyrker huvudsakligen

Avstyrker

Kommentar:

RFÖ förutsätter att motsvarande resurser följer med frågorna från länsstyrelsen

16. Regionkommunerna övertar från länsstyrelsen den mer utvecklingsinriktade kulturmiljövården (avsnitt 5.2).

Tillstyrker huvudsakligen

Avstyrker

Kommentar:

RFÖ förutsätter att motsvarande resurser följer med frågorna från länsstyrelsen.

17. Regionkommunerna skall själva få avgöra fördelningen mellan olika kulturinstitutioner i länet av de statliga medel som omfattas av förordningen (1996:1598) om statsbidrag till regional kulturverksamhet (avsnitt 5.2).

Tillstyrker huvudsakligen

Avstyrker

Kommentar:

18. För att säkerställa kontinuitet och genomslag för de nationella kulturpolitiska målen skall respektive regionkommun teckna ett avtal med Statens kulturråd om den övergripande användningen av de statliga medel som omfattas av förordningen (1996:1598) om statsbidrag till regional kulturverksamhet (avsnitt 5.2).

Tillstyrker huvudsakligen

Avstyrker

Kommentar:

Det finns en motsättning när utredningen föreslår att den reglerade delen av de nationella kulturpolitiken - statbidragen till regional kulturverksamhet enligt förordningen 1996:1598 samt till länsbiblioteken i Bibliotekslagen (1996:1596)- inte ska omfattas av styrningsstrukturer med normering som modell. Valet med avtal är något som utredningen i andra sammanhang menar att man ska undvika.

Den nationella kulturpolitikiska målen är ur regionalt perspektiv inte en monopolfråga för Statens kulturråd. För RFÖs del är det av stor vikt att relationen inte begränsas till kulturrådet, utan att även Svenska Filminstitutet och Nämnden för hemslöjdsfrågor finns med i diskussionen om det regionala kulturuppdraget från staten.

19. Uppgiften att fördela medel till regional projektverksamhet i fråga om jämställdhet överförs från länsstyrelserna till regionkommunerna (avsnitt 5.2).

Tillstyrker huvudsakligen

Avstyrker

Kommentar:

Länsstyrelsernas roll bör renodlas till att följa upp de nationella jämställdhetspolitiska målen.

För regionkommunernas del innebär det att de ska ha kompetens att fördela projektmedlen för jämställdhet, men det är inte tillräckligt. Det behövs också kompetens för jämställdhetsintegrering i det regionala utvecklingsarbetet. Det är hos regionkommunerna och inte hos länsstyrelserna som det regionala jämställdhetsintegreringsarbetet ska ske.

Länsstyrelserna har byggt upp en viktig kompetens för att stödja och genomföra arbetet med jämställdhetsintegrerade verksamheter. RFÖ förutsätter att resurser och kompetens även för dessa frågor förs över till regionkommunerna.

Staten

20. Länsstyrelserna skall få i uppdrag att till regeringen redovisa tvärsektoriella kunskapsunderlag som en del i en modell för statlig samordning med ett territoriellt perspektiv (avsnitt 6.2).

Tillstyrker huvudsakligen

Avstyrker

Kommentar:

Länsstyrelsernas uppdrag bör begränsas till frågor där det finns ett tydligt statligt intresse att erhålla information och bidra till kunskapsspridning. Statlig informationsinhämtning och kunskapsuppbyggnad i frågor som rör regional utveckling och tillväxt bör i första hand ske genom nationella myndigheter som ex. AMS, ITPS, Nutek, SCB. Den vertikala dialogen mellan regeringskansli och regionkommun bör utvecklas i syfte att främja den politiska dialogen, kunskapsutbyte och gemensamt lärande.

21. Antalet län bör reduceras väsentligt (avsnitt 6.4).

Tillstyrker huvudsakligen

Avstyrker

Kommentar:

22. Regionala indelningar inom staten bör anpassas till en ny länsindelning (avsnitt 6.4).

Tillstyrker huvudsakligen

Avstyrker

Kommentar:

Den funktionella och geografiska indelningen av statliga myndigheter bör genomföras parallellt med regionbildningen. RFÖ delar kommitténs bedömning att dagens svaga politiska styrning av en starkt sektoriserad förvaltning leder till en bristande förmåga för staten och därmed politiken att möta 2000-talets utmaningar. Behovet av helhetssyn och ett effektivt utnyttjande av samhällets resurser kräver en förvaltningspolitisk reform som lägger grunden för en utvecklad *territoriell* och *tvärsektoriell* myndighetsorganisation. Regeringen bör vara uppmärksam på risken att enskilda myndigheter i väntan på en sådan reform tar initiativ att genomföra omorganisationer som innebär en starkare centralisering.

23. Staten övertar ansvaret för kommunernas tillsynsuppgifter (avsnitt 6.5).

Tillstyrker huvudsakligen

Avstyrker

Kommentar:

RFÖ delar kommitténs uppfattning om att offentlig tillsyn i princip ska vara ett statligt ansvar och att den behöver samordnas bättre. Samtidigt måste man ta hänsyn till att myndighetsutövningen måste finnas nära människor och vara hanterlig och begriplig i sin struktur. Tillsynsuppgifterna inom den kommunala verksamheten bygger på en god kännedom om nationell lagstiftning och regelverk. Kombinerat med en lokal kännedom och en förmåga att förmedla kunskap inom olika verksamhetsområden kan den lokala tillsynen tillse att nationella regler efterlevs samtidigt som den lokala utvecklingen främjas.

Några områden som är särskilt viktiga att bibehålla på kommunal nivå är *miljötillsynen*, *räddningstjänsten* och *byggtillsynen*. Ansvaret för miljötillsynen betyder också att kommunerna upprätthåller en kompetens inom miljöområdet som är en av grundförutsättningarna för att klara uppgifterna inom plan- och bygglagens ansvarsområde ur ett hållbarhetsperspektiv. Tas denna kompetens bort från den kommunala nivån tas också förutsättningarna bort för en långsiktigt hållbar planering samt medför att det kommunala planmonopolet urholkas.

RFÖ vill också framhålla det värde som skapas för medborgarna av att ha en enkel och nära kontaktpunkt i tillståndsfrågor. Det arbete som kommunerna nu

bedriver med att skapa ”one-stop-shops” i tillståndsfrågor skulle omintetgöras om all kommunal tillsyn – och den därmed kopplade tillståndsgivningen – flyttas till länsstyrelserna.

24. Länsstyrelsen ges ett samlat ansvar för tillsynen inom länet (avsnitt 6.5).

Tillstyrker huvudsakligen Avstyrker

Kommentar:

Med de inskränkningar som anges ovan.

25. Regional tillsyn hos vissa tillsynsmyndigheter samlokaliseras med länsstyrelsen (avsnitt 6.5).

Tillstyrker huvudsakligen Avstyrker

Kommentar:

26. En tillsynsdelegation inrättas vid länsstyrelsen, bland annat med uppgift att samordna och planera tillsyn (avsnitt 6.5).

Tillstyrker huvudsakligen Avstyrker

Kommentar:

27. Staten skall kunna överlåta det praktiska utförandet av avgränsade tillsynsuppgifter till enskilda kommuner (avsnitt 6.5).

Tillstyrker huvudsakligen Avstyrker

Kommentar:

Den kommunala sektorn

28. Länsstyrelserna ges i uppdrag att särskilt följa utvecklingen i länens mindre kommuner (avsnitt 7.1).

Tillstyrker huvudsakligen

Avstyrker

Kommentar:

Det är olämpligt att länsstyrelsen arbetar med regional utveckling i delar av länet och därmed utvecklar parallella processer med dem som drivs av kommunerna själva och/eller regionkommunen. I det fall länsstyrelsen skall ha ett specifikt uppdrag skall det vara att kontrollera om de mindre kommunerna är kapabla att fullfölja de åtaganden de har ansvar för enligt lag.

29. Kommuner som önskar inleda en process mot sammanläggning erhåller särskilt statligt stöd (avsnitt 7.1).

RFÖ tar ej ställning.

30. En översyn görs av det kommunala utjämningsystemet med avseende på utfall i systemet vid kommunsammanläggningar, så att övergångsproblem undviks (avsnitt 7.1).

RFÖ tar ej ställning

31. Kommuner åläggs att redovisa i vilken form och kring vad de samverkar med andra kommuner (avsnitt 7.1).

Tillstyrker huvudsakligen

Avstyrker

Kommentar:

Förslaget innebär en inskränkning av den kommunala självstyrelsen. Även om det är angeläget ur ett demokratiperspektiv att kommunerna redovisar sin samverkan, så är det i första hand en angelägenhet mellan kommunen och dess invånare och inte något som staten ska ålägga kommunerna.

32. Direktvalda regionala organ med egen beskattningsrätt får ett sammanhållet ansvar för regional utveckling och hälso- och sjukvård (avsnitt 7.2).

Tillstyrker huvudsakligen

Avstyrker

Kommentar:

Staten måste ta ett övergripande ansvar för helheten, så att ingen del av Sverige hamnar utanför regionbildningsprocesserna.

33. En ny geografi, nya uppgifter och ett nytt politiskt uppdrag motiverar en ny beteckning – regionkommuner (avsnitt 7.2).

Tillstyrker huvudsakligen

Avstyrker

Kommentar:

Det är naturligt att regionkommuner i dagligt tal kallas regioner, på samma vis som landstingskommuner idag allmänt benämns landsting och primärkommuner benämns kommuner.

En ny regional geografi

Kommittén föreslår att en ny läns- och regionkommunindelning bör utformas enligt nedanstående sex kriterier (avsnitt 8.4)

34A. En gemensam läns- och regionkommunindelning som även statliga sektorsmyndigheter med regionindelning som regel skall följa.

Viktigt

Mindre viktigt

Kommentar:

34B. Ett riktvärde för invånarantal på mellan en och två miljoner invånare och som inte utan starka skäl understiger en halv miljon invånare.

Viktigt

Mindre viktigt

Kommentar:

RFÖ vill poängtera att en övre gräns om 2 miljoner invånare är att föredra. En sådan gräns sätter inga hinder för en funktionell region som exempelvis Stockholm - Mälardalen om de administrativa gränserna utformas enligt tidigare resonemang. Istället sätts fokus på den primära frågeställningen om en effektiv offentlig administration som är någorlunda likvärdig och därmed lättare att hantera utifrån statens perspektiv.

34C. Att varje regionkommun har ett eget regionsjukhus, eller om så inte är möjligt etablerar ett institutionaliserat samarbete med en regionkommun som har ett regionsjukhus.

Viktigt

Mindre viktigt

Kommentar:

34D. Att varje regionkommun har minst ett universitet med betydande fasta forskningsresurser.

Viktigt

Mindre viktigt

Kommentar:

34E. Att arbetsmarknadsregionerna, som de beräknas se ut 2030, utgör byggstenar i läns- och regionkommunindelningen och inte bör delas annat än om mycket starka skäl föreligger.

Viktigt

Mindre viktigt

Kommentar:

Det är ett faktum att de enda arbetsmarknadsregioner vi känner till är de som finns i dag. Alla andra arbetsmarknadsregioner är antingen historia eller statistiskt framräknade och uppskattade geografiska områden i framtiden. Det är också ett faktum att större infrastrukturella investeringar fullständigt kastat omkull tidigare prognoser som rör arbetspendling och boendemönster etc. Ett bra exempel är

utvecklingen av Eskilstuna kommun i och med investeringen i Svealandsbanan och motorvägen till/från Stockholm.

RFÖ anser att arbetsmarknadsregionerna kan utgöra **en** naturlig byggsten i en kommande region- och länsindelning, men att framräknade prognoser inte får bli styrande.

RFÖ föreslår därför att kommungränserna bör få en större tyngd än framräknade arbetsmarknadsregioner i de fall dragningen av de nya regionkommunernas gränser inte är självklar.

34F. Att län och regionkommuner så långt som möjligt avgränsas så att medborgarna kan känna anknytning dit.

Viktigt

Mindre viktigt

Kommentar:

Forskning på området visar att det krävs en grundläggande samhörighet och solidaritet hos medborgarna om kollektivt beslutsfattande ska få folkligt stöd, vilket talar för att kriteriet är viktigt. Men eftersom den regionala identiteten i Sverige för närvarande är svag (landskapsidentiteten är betydligt större), bedömer RFÖ att man i ett initialskede sannolikt måste fästa mindre vikt vid detta kriterium om den nya läns- och regionkommunindelningen snabbt ska kunna komma till stånd.

Örebro den 17 september 2007

Irén Lejegren
Regionstyrelsens ordförande

Magnus Persson
Regiondirektör